

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-3-79-48>

УДК 336.14

Костирко Л.А., Соломатина Т.В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

БЮДЖЕТНА ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

Анотація. У статті розроблено теоретичні основи і практичні рекомендації щодо зростання фінансового потенціалу суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки на основі ефективного використання бюджетних коштів. Узагальнено методи прямої і непрямой бюджетної підтримки, податкового стимулювання сільськогосподарських товаровиробників. У результаті критичної оцінки досвіду застосування програмно-цільового методу в бюджетному фінансуванні аграрного сектора економіки визначено його переваги і вади. Проаналізовано динаміку, склад і структуру коштів Державного бюджету України, виділених на підтримку сільськогосподарських товаровиробників, та їх освоєння. Обґрунтовано засади узгодження елементів бюджетних програм в аграрному секторі економіки на макро- і мікрорівнях. Запропоновано вимоги до результативних показників бюджетних програм в аграрному секторі економіки.

Ключові слова: бюджетна підтримка, розвиток, фінансовий потенціал, суб'єкти господарювання, аграрний сектор економіки.

Kostyrko Lidiia, Solomatina Tetiana

Volodymyr Dahl East Ukrainian National University

BUDGET SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF THE FINANCIAL POTENTIAL OF ECONOMIC ENTITIES IN THE AGRICULTURAL SECTOR

Summary. The theoretical aspects of increasing the financial potential of economic entities in the agricultural sector based on efficient use of budgetary funds were investigated. Methods of direct and indirect budget support, tax incentives for agricultural producers are generalized. The purpose of the article is to develop theoretical frameworks and practical recommendations for enhancing budget support in developing the financial potential of economic entities in the agricultural sector. Research methods are: analysis and synthesis, grouping, structure. As a result of the critical evaluation of the experience of the application of the program-target method in budget financing of the agricultural sector of the economy, its advantages (focusing of limited resources on priority areas of activity) and disadvantages (lack of a systematic approach; short-term nature, lack of continuity between individual programs; too high aggregation, too high aggregation, determined eliminates subjectivism in the distribution of funds). The dynamics, composition and structure of funds of the State Budget of Ukraine earmarked for the support of agricultural producers and their development are analyzed. Failure to implement the 2019 funding plan, reduce the number of budget support programs for the agricultural sector, their cost and specific weight in 2020. The principles of coordination of budgetary program elements in the agrarian sector of the economy at the macro and micro levels are substantiated. The content of government programs for state support for livestock development and agricultural processing is generalized; farms; horticulture, viticulture and hops; reduction of prices of agricultural machinery and equipment of domestic production, as well as loans of economic entities of the agro-industrial complex. The requirements to the effective indicators of the budget programs are proposed, focused on stimulating the introduction of innovative agricultural technologies, production of agricultural products with high added value, efficient use of resources by economic entities of the agricultural sector of the economy, ensuring their environmental standards, compliance with the requirements of safety and quality of food products production.

Keywords: budget support, development, financial potential, economic entities, agricultural sector of the economy.

Постановка проблеми. В умовах активізації євроінтеграційних процесів України відбувається зростання ролі і структурна перебудова аграрної економіки, яка потребує відповідної інституціональної підтримки у формі створення конкурентного середовища на аграрному ринку, спрощення умов доступу суб'єктів господарювання до ресурсів банківської системи і фондового ринку, зміни принципів і децентралізації бюджетного фінансування аграріїв і сільських територій. Основним завданням синтезу аграрної структурної і фінансової політики є формування виробничого аграрно-промислового укладу, здатного забезпечити потужний потенціал зростання національної економіки загалом. Бюджетна підтримка пріоритетних галузей сільського господарства є важливим інструментом фінансової політики, покликаним активізувати трансформаційні процеси в аграрному секторі і ефективність його функціонування [1, с. 129].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми бюджетного забезпечення розвитку суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки знаходяться в центрі уваги багатьох учених, серед яких: Комарова І.В., Потравка Л.О., Радченко О.Д., Тригубенко О.С.

Поняття фінансового потенціалу та бюджетної забезпеченості є тісно взаємозв'язаними на рівні різних економічних суб'єктів. Зокрема, Коробенко Р.І. відзначає залежність рівня розвитку економічного потенціалу та потенціалу соціальної інфраструктури від власних доходів бюджету об'єднаних територіальних громад [2, с. 42]. Сас Л.С., Матковський П.Є. наголошують на важливості бюджетної підтримки технологічного оновлення виробництва та модернізації діяльності сільськогосподарських підприємств [3, с. 205]. Фененко П.О., Онищенко В.В. називають бюджетну підтримку вітчизняних сіль-

ськогогосподарських підприємств неефективною та малодієвою, оскільки вона суттєво не впливає на обсяги виробництва, рівень прибутковості, рентабельність виробництва продукції рослинництва та тваринництва [4]. Дутова Н.В., Войтишена К.В. позитивно оцінюють вплив спеціального режиму оподаткування податком на додану вартість, який існував до 2016 р., на розвиток фінансового потенціалу суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки [5, с. 64]. Скасування спеціальних режимів оподаткування великих сільськогосподарських товаровиробників відповідає вимогам Угоди про асоціацію з ЄС, яка передбачає обов'язок України протягом п'ятирічного перехідного періоду (до 2020 року) гармонізувати законодавство України з нормами ЄС [6, с. 244]. Вінницькою О.А., Невесенко А.В., Чубань В.С. узагальнено підходи до визначення рівня державної підтримки сільського господарства, який дозволяє оцінювати стан його державного регулювання [7; 8].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Високо оцінюючи науковий доробок зазначених авторів, слід визнати їх недостатню увагу до оцінки бюджетної підтримки розвитку фінансового потенціалу суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки з позицій системності, комплексності, відповідності вимогам європейської інтеграції.

Мета статті полягає у розробці теоретичних основ і практичних рекомендацій щодо активізації бюджетної підтримки у розвитку фінансового потенціалу суб'єктів господарювання аграрного сектору економіки.

Виклад основного матеріалу. Бюджетна підтримка розвитку фінансового потенціалу суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки здійснюється у прямій і непрямій формах [9, с. 138]. Надання прямої бюджетної підтримки передбачає використання важелів податкового, бюджетного, міжбюджетного регулювання, здійснення дотаційних і компенсаційних витрат економічного і соціального характеру із Державного і місцевого бюджетів (здійснення певних видів підприємницької діяльності, органічного землеробства, виробництво певних видів сільськогосподарської продукції, зокрема екологічно чистої; утримання об'єктів соціально-культурного призначення; створення, реконструкція, технічне переоснащення об'єктів виробничого сільськогосподарського призначення). Заходами непрямой бюджетної підтримки є: стимулювання самозайнятості сільського населення, створення фермерських і особистих селянських господарств, залучення їх до системи загальнодержавного соціального страхування; фінансування будівництва і реконструкції житла в сільській місцевості; вирішення житлової проблеми молодих спеціалістів, переселенців тощо.

Однією із ознак бюджетної підтримки аграрного сектора економіки України є відсутність системності у її пріоритетах. Найчастіше об'єктами бюджетного фінансування виступали: селекція в рослинництві, у тваринництві та птахівництві; вирощування зернових культур, ріпаку, льону; розвиток виноградарства, садівництва та хмелярства; розвиток молочного скотарства та відновлення поголів'я великої рогатої худоби;

створення і забезпечення резервного запасу сортового та гібридного насіння; часткове відшкодування вартості будівництва нових тепличних і тваринницьких комплексів; виробництво продукції рослинництва на зрошуваних землях; матеріально-технічне забезпечення технологічного оновлення виробництва та модернізація діяльності сільськогосподарських підприємств тощо [10, с. 118]. Формами бюджетної підтримки є прямі бюджетні дотації, пільги, компенсації, спеціальні податкові режими (спрощені, використання коштів ПДВ), бюджетні інвестиції, пільгові кредити. Обсяги бюджетної підтримки можуть визначатися на основі питомих витрат (на 1 га посівів, 1 голову тварини, 1000 голів птахів, 1 бджолосім'ю), у процентах до чистого доходу від реалізації сільськогосподарської продукції, виробленої суб'єктами господарювання.

Бюджетне фінансування суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки здійснюється на підставі цільових загальнодержавних, галузевих і регіональних програм. Із бюджетних програм, що реалізувалися в аграрному секторі економіки протягом 2009–2019 рр., важко назвати наскрізну, оскільки кожна окремо взята програма діяла один чи кілька років; відбувалося скорочення кількості програм, їх об'єднання, укупнення, перетворення монофункціональних програм у багатофункціональні. Тому програмно-цільовий метод в аграрному секторі економіки має значні вади: короткостроковий характер програм, що унеможливує підтримку стратегічного розвитку суб'єктів господарювання; часта зміна назв програм в частині об'єктів підтримки сільськогосподарського виробництва, що ускладнює проведення порівняльної оцінки; слабкий контроль за цільовим характером і ефективністю використання бюджетних коштів.

Ключовим елементом бюджетної програми є її мета. Для узгодженого зростання фінансового потенціалу на макро- і мікрорівнях мета бюджетної програми окремого розпорядника бюджетних коштів має відповідати стратегічним завданням розвитку аграрного сектора економіки, зафіксованим у загально-державних і галузевих нормативно-правових актах.

Метою бюджетних програм в аграрному секторі економіки мають бути: насичення вітчизняного аграрного ринку певними видами сільськогосподарської продукції, підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських виробників, зростання експортного потенціалу і забезпечення надходження валютної виручки в країну, зміцнення фінансового стану аграріїв на основі досягнення нормативної рентабельності виробництва продукції рослинництва і тваринництва, забезпечення екологічності аграрного виробництва, впровадження органічних технологій, випуск продукції з високою доданою вартістю.

Пріоритетними отримувачами бюджетної підтримки мають бути найбільші за чисельністю організаційно-правові форми суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки – особисті підсобні селянські господарства, фермерські господарства, дрібні і середні сільськогосподарські виробники, оскільки вони мають меншу конкурентоспроможність порівняно з великими

агровиробниками, агрохолдингами, обмежений доступ до банківського кредитування, участі у лізингових програмах тощо.

Для стимулювання стратегічного розвитку фінансового потенціалу суб'єктів господарювання бюджетні програми в аграрному секторі мають носити довгостроковий і системний характер. В основу їх розробки доцільно покласти середньо- і довгострокове прогнозування, планування обсягів сільськогосподарського виробництва рослинництва, тваринництва з урахуванням урожайності, продуктивності, циклічності і залежності від природно-кліматичних умов [11, с. 390].

У табл. 1 наведено показники бюджетної підтримки розвитку фінансового потенціалу суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки у 2019-2020 рр. Протягом 2019 р. бюджетна підтримка розвитку суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки виділялася за 4 кодами ПКВКДБ (програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету), а її плановий загальний обсяг становив 4885,2 млн грн (32,75% від коштів загального фонду Державного бюджету, передбачених на фінансування Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільськогосподарства України). Найбільший обсяг асигнувань був передбачений за статтею 1201140 – державна підтримка тваринництва, зберігання та переробки сільськогосподарської продукції, аквакультури (рибництва) у сумі 2930,0 тис. грн. Проте фактичне виділення коштів (загалом 4339,8 тис. грн.) за всіма кодами було менше запланованого (88,74%).

У 2020 р. бюджетна підтримка розвитку суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки була виділена за одним кодом ПКВКДБ: 1201150 – фінансова підтримка сільськогосподарських виробників у сумі 4000 млн. грн. (у 2019 р. – 641,0 млн. грн.). Зменшення планового обсягу 2020 р. порівняно з планом 2019 р. становило 885,2 млн грн., або 18,12%, а з фактом – 339,8 тис. грн. (7,8%).

Скорочення обсягів державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників, яке розпочалося у 2017 р., є наслідком адаптації України до спільної аграрної політики (САП) країн ЄС, яка має за пріоритет бюджетну підтримку споживачів сільськогосподарської продукції.

Постановою Уряду від 19 лютого 2020 року № 109 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2017 року № 77» [14] визначено напрями державної підтримки на 2020 рік: розвиток тваринництва та переробка сільськогосподарської продукції; розвиток фермерських господарств; розвиток садівництва, виноградарства та хмелярства; програма здешевлення сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва; підтримка суб'єктів господарювання АПК шляхом здешевлення кредитів [15].

Урядовою програмою розвитку тваринництва та переробки сільськогосподарської продукції передбачено такі форми державної підтримки: дотація за наявності бджолосімії (від 10 до 300) – видаватиметься їх власникам у розмірі 200 грн./од.; відшкодування вартості закуплених племінних тварин, бджіл, сперми та ембріонів – у розмірі – до 50% вартості, але не більше визначеної граничної вартості; відшкодування вартості тва-

ринницьких об'єктів – до 30% вартості (без урахування податку на додану вартість).

Урядовою програмою підтримки розвитку фермерських господарств передбачено такі напрями: бюджетна дотація за утримання корів – фермерським господарствам, у власності яких перебуває від п'яти корів (5 тис. грн./гол., але не більше 250 тис. грн.); бюджетна субсидія на одиницю оброблених угідь – новоствореним фермерським господарствам (3 тис. грн./га, але не більше 60 тис. грн. на господарство); фінансова підтримка на поворотній основі – на конкурсних засадах у розмірі, що не перевищує 500 тис. грн.; фінансова підтримка сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів – до 3 млн. грн.; часткова компенсація витрат, пов'язаних із сертифікацією органічного виробництва – 90% понесених витрат, але не більше 100 тис. грн.

Урядовою програмою фінансової підтримки розвитку садівництва, виноградарства та хмелярства передбачено часткове відшкодування вартості таких об'єктів: саджанці, шпалера, краплинне зрошення; нове будівництво та реконструкція холодильників, цехів первинної переробки, об'єктів із заморожування; придбання ліній товарної обробки плодів та ягід, автоматизованих ліній з висушування плодів, ягід та хмелю, ліній з переробки власно вирощених плодів, ягід та технічних сортів винограду, техніки та обладнання для проведення технологічних операцій. Розмір часткового відшкодування становить: саджанці – до 80% вартості, решта напрямів використання – до 30% вартості, але не більше ніж встановлені нормативи.

Урядовою програмою здешевлення сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва передбачено компенсацію сільськогосподарським виробникам – у розмірі 25 відсотків вартості придбаної техніки та обладнання (без урахування ПДВ).

Урядовою програмою підтримки суб'єктів господарювання АПК передбачено здешевлення кредитів для тих із них, які провадять діяльність у галузях тваринництва та мають чистий дохід (виручку) від реалізації продукції за останній рік до 20 млн грн, – за всіма видами сільськогосподарської діяльності. Розмір компенсації становить 1,5 облікової ставки НБУ, що діє на дату нарахування відсотків, але не вище розмірів, передбачених кредитними договорами, зменшених на 5 відсоткових пунктів; обмеження – 5 млн грн на одного суб'єкта, 15 млн грн – на групу пов'язаних осіб.

Висновки і пропозиції.

1. Встановлено, що стан бюджетної підтримки суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки визначається вектором європейської інтеграції, який привів до відмови від спеціальних режимів оподаткування і пріоритетного використання непрямих методів, передусім споживачів сільськогосподарської продукції.

2. У результаті критичної оцінки досвіду застосування програмно-цільового методу в бюджетному фінансуванні аграрного сектора економіки визначено його переваги (зосередження обмежених ресурсів на пріоритетних напрямках діяльності) і вади (брак системного підходу; короткостроковий характер, відсутність спадкоєм-

Таблиця 1

Показники бюджетної підтримки розвитку фінансового потенціалу суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки у 2019-2020 рр., млн грн

Код ПКВКДБ	Найменування згідно з відомчою і програмною класифікацією видатків та кредитування державного бюджету	Рік	Загальний фонд		Спеціальний фонд		Разом		% виконання
			план	факт	план	факт	план	факт	
1200000	Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, у т. ч.	2019	14916,7	14759	6934,3	2834,1	21851	17593,1	80,51
		2020	15458,5	-	2490,7	-	17949,2	-	-
	– бюджетна підтримка розвитку суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки	2019	4 885,2	4337,8	5	2	4890,2	4339,8	88,74
		2020	4000	-	5	-	4005	-	-
1201040	– фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів	2019	451,8	449,8	-	-	451,8	449,8	99,56
		2020	-	-	-	-	-	-	-
1201090	– фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі	2019	-	-	5	2	5	2	40,00
		2020	-	-	5	-	5	-	-
1201100	– фінансова підтримка розвитку фермерських господарств	2019	462,4	416,9	-	-	462,4	416,9	90,16
		2020	-	-	-	-	-	-	-
1201130	– державна підтримка розвитку хмелярства, закладення молодих садів, виноградарників та ягідників і нагляд за ними	2019	400	397,9	-	-	400	397,9	99,48
		2020	-	-	-	-	-	-	-
1201140	– державна підтримка тваринництва, зберігання та переробки сільськогосподарської продукції, аквакультури (рибництва)	2019	2930,0	2433,0	-	-	2930,0	2433,0	83,04
		2020	-	-	-	-	-	-	-
1201150	– фінансова підтримка сільгосподаровиробників	2019	641	640,2	-	-	641	640,2	99,88
		2020	4000	-	-	-	4000	-	-
	питома вага у загальній по міністерству	2019	32,75	29,39	0,07	0,07	22,38	24,67	-
		2020	25,88	-	0,20	-	22,31	-	-

Джерело: побудовано за даними [12; 13]

ності між окремими програмами; занадто висока агрегованість, яка не виключає суб'єктивізму при розподілі коштів).

3. Проаналізовано динаміку, склад і структуру коштів Державного бюджету України, виділених на підтримку сільськогосподарських товаровиробників, та їх освоєння. Виявлено невиконання плану фінансування у 2019 році, скорочення кількості бюджетних програм підтримки аграрного сектора, їх вартості та питомої ваги у 2020 році.

4. Обґрунтовано засади узгодження елементів бюджетних програм в аграрному секторі економіки на макро- і мікрорівнях. Узагальнено зміст урядових програм державної підтримки розвитку тваринництва та переробки сільськогосподарської продукції; фермерських господарств; садівництва, виноградарства та хмелярства; програм

здешевлення сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва, а також кредитів суб'єктів господарювання АПК.

5. Запропоновано вимоги до результативних показників бюджетних програм, орієнтовані на стимулювання впровадження інноваційних сільськогосподарських технологій, вироблення сільськогосподарської продукції з високою доданою вартістю, ефективне використання ресурсів суб'єктами господарювання аграрного сектора економіки, забезпечення ними екологічних стандартів, відповідності вимогам безпеки і якості харчових продуктів, розвиток органічного виробництва.

Метою подальших досліджень є обґрунтування лізингових механізмів в системі стратегічного розвитку суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки.

Список літератури:

1. Потравка Л.О. Напрями реалізації сталого сільського розвитку з урахуванням трансформацій бюджетної підтримки. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2017. № 10. С. 126–130.
2. Коробенко Р. І. Оцінка впливу рівня розвитку економічного потенціалу сільських територій на ефективність бюджетної децентралізації в Україні. *Інтелект XXI*. 2019. № 4. С. 38–43.
3. Сас Л.С., Матковський П.Є. Бюджетна підтримка технологічного оновлення виробництва та модернізації діяльності сільськогосподарських підприємств. *Інноваційна економіка*. 2019. № 5–6. С. 199–206.
4. Фененко П.О., Онищенко В.В. Роль бюджетного фінансування у підтримці економічного потенціалу сільськогосподарських підприємств. *Ефективна економіка*. 2016. № 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2016_7_18 (дата звернення: 24.03.2020).
5. Дутова Н.В., Войтишена К.В. Спеціальний режим оподаткування та бюджетні дотації як чинники державної підтримки сільського товаровиробника в Україні. *Економіка і організація управління*. 2017. Вип. 2. С. 56–65.
6. Долженко І.І. Оцінка ефективності бюджетно-податкової підтримки сільськогосподарського виробництва в Україні. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес*. 2015. Вип. 222. С. 238–245.
7. Вінницька О. А. Бюджетні видатки як складова державної підтримки сільського господарства. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2015. № 1. С. 57–63.
8. Невесенко А.В., Чубань В.С. Шляхи впливу на формування пріоритетів сталого сільського розвитку України в умовах трансформації бюджетної підтримки. *Аграрний вісник Причорномор'я. Економічні науки*. 2013. Вип. 69. С. 52–63.
9. Радченко О.Д. Формування державної політики бюджетної підтримки сільських територій. *Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси*. 2012. Вип. 9(3). С. 130–138.
10. Комарова І.В. Державне регулювання розвитку аграрного сектору економіки України шляхом бюджетної підтримки сільськогосподарських підприємств. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2013. № 3. С. 115–119.
11. Тригубенко О.С. Сучасний стан бюджетної підтримки сільськогосподарських підприємств. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2012. Вип. 81(2). С. 385–391.
12. Річний звіт Державного казначейства України про виконання Державного бюджету України за 2019 рік. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2019-rik> (дата звернення: 24.03.2020).
13. Про Державний бюджет України на 2020 рік : Закон України від 14.11.2019 № 294-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-IX> (дата звернення: 24.03.2020).
14. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки сільгосптоваровиробників : Постанова Кабінету Міністрів України від 08.02.2017 № 77. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/77-2017-%D0%BF> (дата звернення: 24.03.2020).
15. Державна підтримка. Інформаційно-аналітичний портал АПК. URL: <https://agro.me.gov.ua/ua/pidtrimka> (дата звернення 24.03.2020).

References:

1. Potravka, L.O. (2017). Napriamy realizatsii staloho silskoho rozvytku z urakhuvanniam transformatsii biudzhethnoi pidtrymky [Directions for sustainable rural development in view of budget support transformations]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal "Internauka"*, no. 10, pp. 126–130. (in Ukrainian)
2. Korobenko, R.I. (2019). Otsinka vplyvu rivnia rozvytku ekonomichnoho potentsialu silskykh terytorii na efektyvnist biudzhethnoi detsentralizatsii v Ukraini [Assessment of the impact of the level of development of economic potential of rural territories on the effectiveness of budgetary decentralization in Ukraine]. *Intelekt XXI*, no. 4, pp. 38–43. (in Ukrainian)
3. Sas, L.S., & Matkovskiy, P.Ye. (2019). Biudzhetna pidtrymka tekhnolohichnoho onovlennia vyrobnytstva ta modernizatsii diialnosti silskohospodarskykh pidpriemstv [Budget support for technological upgrading of production and modernization of agricultural enterprises]. *Innovatsiina ekonomika*, no. 5–6, pp. 199–206. (in Ukrainian)
4. Fenenko, P.O., & Onyshchenko, V.V. (2016). Rol biudzhethnoho finansuvannia u pidtrymsti ekonomichnoho potentsialu silskohospodarskykh pidpriemstv [The role of budget financing in supporting the economic potential of agricultural enterprises]. *Efektivna ekonomika*, no. 7. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2016_7_18 (accessed 24 March 2019). (in Ukrainian)

5. Dutova, N.V., & Voityshena, K.V. (2017). Spetsialnyi rezhym opodatkovannia ta biudzhetni dotatsii yak chynnyky derzhavnoi pidtrymky silskoho tovarovyrobnyka v Ukraini [Special tax regime and budget subsidies as a factor of state support of a rural producer in Ukraine]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, no. 2, pp. 56–65. (in Ukrainian)
6. Dolzhenko, I.I. (2015). Otsinka efektyvnosti biudzhethno-podatkovoi pidtrymky silskohospodarskoho vyrobnytstva v Ukraini [Assessment of the effectiveness of fiscal support for agricultural production in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Serii: Ekonomika, ahrarnyi menedzhment, biznes*, no. 222, pp. 238–245. (in Ukrainian)
7. Vinnytska, O.A. (2015). Biudzhetni vydatky yak skladova derzhavnoi pidtrymky silskoho hospodarstva [Budget expenditures as a component of state support for agriculture]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii statystyky, obliku ta audytu*, no. 1, pp. 57–63. (in Ukrainian)
8. Nevesenko, A.V., & Chuban, V.S. (2013). Shliakhy vplyvu na formuvannia priorytetiv staloho silskoho rozvytku Ukrainy v umovakh transformatsii biudzhethnoi pidtrymky [Ways to influence the formation of priorities of sustainable rural development of Ukraine in the context of transformation of budget support]. *Ahrarnyi visnyk Prychornomia. Ekonomichni nauky*, no. 69, pp. 52–63. (in Ukrainian)
9. Radchenko, O.D. (2012). Formuvannia derzhavnoi polityky biudzhethnoi pidtrymky silskykh terytorii [Formation of state policy of budget support for rural areas]. *Ekonomichni nauky. Ser.: Oblik i finansy*, no. 9(3), pp. 130–138. (in Ukrainian)
10. Komarova, I.V. (2013). Derzhavne rehuliuвання rozvytku ahrarnoho sektoru ekonomiky Ukrainy shliakhom biudzhethnoi pidtrymky silskohospodarskykh pidpriemstv [State regulation of development of the agrarian sector of the economy of Ukraine through budget support of agricultural enterprises]. *Visnyk Berdianskoho universytetu menedzhmentu i biznesu*, no. 3, pp. 115–119. (in Ukrainian)
11. Tryhubenko, O.S. (2012). Suchasnyi stan biudzhethnoi pidtrymky silskohospodarskykh pidpriemstv [Current state of budget support for agricultural enterprises]. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho natsionalnoho universytetu sadivnytstva*, no. 81(2), pp. 385–391. (in Ukrainian)
12. Annual report of the State Treasury of Ukraine on the implementation of the State Budget of Ukraine for 2019. Retrieved from: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/rychnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2019-rik> (accessed 24 March 2019) (in Ukrainian)
13. On the State Budget of Ukraine for 2020 (Law of Ukraine of 14.11.2019 No. 294-IX). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-IX> (accessed 24 March 2019). (in Ukrainian)
14. On approval of the Procedure of using the funds provided in the state budget for financial support of agricultural producers (Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 08.02.2017 No. 77). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/77-2017-%D0%BF> (accessed 24 March 2019). (in Ukrainian)
15. State support (2020). Information-analytical portal of agro-industrial complex. Retrieved from: <https://agro.me.gov.ua/ua/pidtrimka> (accessed 24 March 2019). (in Ukrainian)